

काठिन्यस्तरः
200-299

द्वैतवेदान्तः शास्त्रि-पाठ्यक्रमः
III SEMESTER

श्रेयोङ्काः - 4
होराः - 60

DSCC 08 - याज्ञीयमन्त्र-व्याख्यानम्

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

- द्वैतदर्शनस्य सामान्यपरिचयः प्रमुखतत्त्वानाम् बोधनम्।
- द्वैतदर्शनाभिमतकर्मसिद्धान्तपरिचयः तस्य महत्त्वावबोधनम्।
- द्वैतदर्शनरीत्याईश्वरस्वरूपबोधनम्।
- द्वैतसम्प्रदायगतानाम् आचारविचाराणां बोधनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes):

अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्राः :-

- विहितकर्मणामनुष्ठानस्य महत्त्वं ज्ञास्यन्ति।
- यथार्थमिथ्याज्ञानयोः स्वरूपं फलञ्च निरूपयितुं समर्था भविष्यन्ति।
- परमात्मनः स्वरूपं कीदृशमिति ज्ञास्यन्ति।
- मोक्षसाधनं ज्ञानं तथा मोक्षावाप्तये कीदृशी प्रार्थना कर्तव्या इति ज्ञास्यन्ति।

श्रेयोङ्क-प्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः Course Code	पाठ्यक्रमशीर्षकः Course Title	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोङ्कविभाजनम् Credit Distribution of the Course			श्रेयोङ्काः Credits
		व्याख्यानम् Lecture	अनुशिक्षणम् Tutorial	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः Practical/Practice	
DSCC 08	याज्ञीयमन्त्रव्याख्यानम्	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम्

अन्विति: १.

श्रेयोङ्कः 1

उपनिषदां परिचयः

- ईशोपनिषदः अभिव्यक्तिः
- विहितकर्मानुष्ठानम्
- विहितकर्मानुष्ठानस्य महत्त्वम्
- विहितकर्मानुष्ठानस्य फलम्

अन्विति: २.

श्रेयोङ्कः 1

यथार्थज्ञान-विपरीतज्ञानयोः फलभेदः

- विपरीतज्ञानं तस्य फलम्
- अन्यथाज्ञानस्य अनर्थसाधनत्वम्

अन्विति: ३.

श्रेयोङ्कः 1

मोक्षसाधनं यथार्थज्ञानम्

- परमात्मस्वरूपनिरूपणम्
- परमात्मस्वरूपज्ञानफलम्
- मिथ्याज्ञाननिन्दनमपि आवश्यकम्

अन्विति: ४.

श्रेयोङ्कः 1

भगवत्प्रार्थना

- श्रवणाद्यनन्तरं भगवत्साक्षात्काराय प्रार्थना
- यमादिप्रतीकेषु परमात्मप्रार्थना
- मुख्यवायुप्रतीके परमात्मप्रार्थना
- अपरोक्षानन्तरमपि मोक्षार्थं प्रार्थना

निर्धारितग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. श्रीमदानन्दतीर्थकृतं ईशावास्योपनिषद्भाष्यम् (याज्ञीयमन्त्र-व्याख्यानम्)

सहायकग्रन्थाः (Additional Readings :)

1. आनन्द-तीर्थ-कृतं ईशोपनिषद्भाष्यम्
2. राघवेन्द्र-तीर्थ-कृतः उपनिषत्खण्डार्थः उपनिषद्भाष्यम् -with commentaries published by DVRF.
Bangalore
3. उपनिषद्भाष्यम्- with commentaries with commentaries PPSM Bangalore
4. उपनिषद्भाष्यम्- with kannada translation ABMM Bangalore

परीक्षापद्धति: माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode)

(क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम् -

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम्, 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम् -

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्-

1. कार्यशालासु भागग्रहणम्।
2. प्रदत्तकार्यलेखनम्।
3. पाठ्यविषयाधारेण चलच्चित्रनिर्माणम्।
4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्।
5. वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।

काठिन्यस्तरः
200-299

द्वैतवेदान्तः शास्त्रि-पाठ्यक्रमः
III SEMESTER

श्रेयोङ्काः - 4
होराः - 60

DSCC 09 - अनुबन्धचतुष्टयविमर्शः

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

- शास्त्रस्य अनुबन्धचतुष्टयस्य अवश्यकताबोधनम्।
- द्वैतदर्शनाभिमतस्य अनुबन्धचतुष्टयस्य समर्थनम्।
- पराभिमतस्य अनुबन्धचतुष्टयस्य विमर्शनम्।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes):

अस्य पाठ्यक्रमस्य अध्ययनानन्तरं छात्राः :-

- समान्यतः द्वैताभिमतानुबन्धचतुष्टयं ज्ञास्यन्ति।
- मायावादसम्मतानुबन्धचतुष्टयं निरूपयितुं निराकर्तुं समर्था भविष्यन्ति।
- समस्तशास्त्रस्य विषयप्रयोजनादिकं प्रतिपादयितुं समर्था भविष्यन्ति।

श्रेयोङ्क-प्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः Course Code	पाठ्यक्रमशीर्षकः Course Title	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोङ्कविभाजनम् Credit Distribution of the Course			श्रेयोङ्काः Credits
		व्याख्यानम् Lecture	अनुशिक्षणम् Tutorial	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः Practical/Practice	
DSCC 09	अनुबन्धचतुष्टयविमर्शः	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम्

अन्वितिः १.

श्रेयोङ्कः 1

ग्रन्थारम्भसमर्थनम् सङ्गतिप्रदर्शनञ्च

- मतद्वये विषयप्रयोजनादिनिरूपणम्
- ऐक्यस्य शास्त्रोक्तत्वे शास्त्रस्यानारम्भणीयत्वापादनम्

- मायावादस्यानारम्भणीयतासमर्थनम्

अन्विति: २.

श्रेयोङ्कः 1

ब्रह्मात्मैक्यस्य न शास्त्रार्थत्वं युज्यते

- ब्रह्मात्मैक्यस्य शास्त्रार्थत्वे अद्वैतहानिः
- ब्रह्मात्मैक्यस्य शास्त्रार्थत्वे सिद्धसाधनता
- ब्रह्मात्मैक्यस्य स्वरूपानतिरेकत्वे दोषकथनम्

अन्विति: ३.

श्रेयोङ्कः 1

अज्ञाननिवृत्तौ अद्वैतस्य स्वतः सिद्धिरिति शङ्का तन्निरासश्च

- भासमानस्यैव अज्ञानविषयत्वमितिपक्षनिरासः
- शास्त्रस्यसिद्धसाधनत्वे अनुपादेयत्वकथनम्
- अद्वैतवादे तन्न्यायेनैव विषयाभावप्रतिपादनम्

अन्विति: ४.

श्रेयोङ्कः 1

मायावादे प्रयोजनाभावप्रदर्शनम्

- आत्मैवाज्ञानहानिरितिपक्षनिरासः
- अज्ञानहानेः पञ्चमप्रकारतानिरासः
- मायावादे अधिकार्यभावनिरूपणम्
- सिद्धान्ते विषयादिसमर्थनपूर्वकं प्रकरणोपसंहारः

निर्धारितग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

1. श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचितम् मायावाद-दूषणम्

सहायकग्रन्थाः (Additional Readings :)

1. आनन्दतीर्थ-कृतं मायावाद-दूषणम् (खण्डनम्)
2. मायावादखण्डनम् -with commentaries published by DVRF. Bangalore
3. मायावादखण्डनम्: - with commentaries with commentaries ABMM Bangalore.

परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode)

(क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम् -

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम्, 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम् -

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्-

1. कार्यशालासु भागग्रहणम्।
2. प्रदत्तकार्यलेखनम्।
3. पाठ्यविषयाधारेण चलच्चित्रनिर्माणम्।
4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्।
5. वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।

काठिन्यस्तरः
200-299

द्वैतवेदान्तः शास्त्रि-पाठ्यक्रमः

श्रेयोङ्काः - 4
होराः - 60

III SEMESTER

DSCC 10 – मीमांसाशास्त्रपरिचयः

पाठ्यक्रमस्य उद्देश्यानि (Course Objectives)

- मीमांसाशास्त्रपरिचयः ।
- शास्त्रे प्रवेशलाभः ।
- मीमांसाशास्त्रविषयाणां ज्ञानावाप्तिः ।
- मीमांसान्यायानां सञ्चारक्रमावगमः ।
- शास्त्रसिद्धान्तदृढीकरणे न्यायानाम् उपादेयत्वाधिगमः ।

अधिगमस्य परिणामाः (Learning Outcomes):

- वेदवाक्यार्थतात्पर्यनिर्णये मीमांसायाः भूमिकामवगच्छन्ति ।
- विधेः विविधान् प्रकारान् ज्ञात्वा तेषां वैलक्षण्यं परिशील्य विशेषाध्ययनं कर्तुं शक्यन्ति ।
- विशेषरुचिमवाप्य तौलनिकाध्ययनपुरस्सरं शोधकार्यमपि कर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति ।
- लोके शास्त्रान्तरेषु च मीमांसान्यायानां सञ्चारपद्धतिं ज्ञास्यन्ति ।

श्रेयोङ्क-प्रारूपम् (Credit Framework)

पाठ्यक्रमकूटाङ्कः Course Code	पाठ्यक्रमशीर्षकः Course Title	पाठ्यक्रमस्य श्रेयोङ्कविभाजनम् Credit Distribution of the Course			श्रेयोङ्काः Credits
		व्याख्यानम् Lecture	अनुशिक्षणम् Tutorial	प्रशिक्षणम्/अभ्यासः Practical/Practice	
DSCC 10	मीमांसाशास्त्रपरिचयः	04	0	0	04

पाठ्यक्रमविवरणम्

अन्विति: १.

श्रेयोङ्क: 1

- मीमांसाशब्दस्य व्युत्पत्तिः शास्त्रपरम्परा च ।
- द्वादशाध्यायगतविषयपरिचयः ।
- वेदापौरुषयत्वविमर्शः, विधिचातुर्विध्यं भावनानिरूपणं च ।
- उत्पत्तिविधिः, विनियोगविधिः, तस्य सहकारिप्रमाणानि, बलाबलविचारश्च ।

अन्विति: २.

श्रेयोङ्क: 1

- प्रयोगविधिः अधिकारविधिश्च ।
- मन्त्राः विधित्रैविध्यनिष्कर्षश्च ।
- अर्थवादवाक्यशेषयोः प्रामाण्यं वैलक्षण्यनिरूपणम् च
- स्मृतिप्रामाण्यं, श्रुतिस्मृतिविरोधे बलाबलविमर्शः ।
- लोकवेदाधिकरणन्यायः, गौणीवृत्तयश्च ।

अन्विति: ३.

श्रेयोङ्क: 1

- भावार्थाधिकरणन्यायविमर्शः, भावनामुख्यविशेष्यकशाब्दबोधविचारश्च।
- अरुणाधिकरणन्यायः ग्रहैकत्वाधिकरणन्यायश्च ।
- उपक्रमाधिकरणम्, गुणमुख्यव्यतिक्रमाधिकरणम्, क्रत्वर्थपुरुषार्थलक्षणनिष्कर्षश्च ।
- विश्वजिन्यायः रात्रिसत्रन्यायश्च

अन्विति: ४.

श्रेयोङ्क: 1

- पिण्डपितृयज्ञविवेकः, फलनिर्णयश्च
- निषादस्थपत्यधिकरणन्यायः, रथकाराधिकरणन्यायश्च ।
- प्रतिनिधिविचारः, अपच्छेदाधिकरणन्यायश्च ।
- पाशाधिकरणन्यायः, कपिञ्जलाधिकरणन्यायः भूयोनुग्रहन्यायश्च ।

निर्धारितग्रन्थाः (Essential/Recommended Readings/Texts)

१. अर्थसङ्ग्रहः – लौगाक्षिभास्करः, चौखाम्बा प्रकाशनम् वाराणसी
२. जैमिनीयन्यामालाविस्तरः, सायणमाधवाचार्यः – चौखाम्बा प्रकाशनम् वाराणसी

सहायकग्रन्थाः (Additional Readings)

1. मीमांसान्यायप्रकाशः – आपदेवः, चौखाम्बा प्रकाशनम् वाराणसी
2. मीमांसानयमञ्जरी – पट्टाभिरामशास्त्री, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः
3. भाट्टदीपिका – खण्डदेवाचार्यः, केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली

परीक्षापद्धतिः माध्यमश्च (Examination Scheme and Mode)

(क) परीक्षाद्वारा बाह्यमूल्याङ्कनम् -

1. वैकल्पिकप्रश्नोत्तराणि, 2. एकेन वाक्येन उत्तरलेखनम्, 3. लघूत्तरीयप्रश्नाः, 4. दीर्घोत्तरप्रश्नाः।

(ख) आन्तरिकमूल्याङ्कनम् -

अधोलिखितेषु कानिचित् चत्वारि आश्रित्य मूल्याङ्कनं विधेयम्-

1. कार्यशालासु भागग्रहणम्।
2. प्रदत्तकार्यलेखनम्।
3. पाठ्यविषयाधारेण चलच्चित्रनिर्माणम्।
4. शास्त्रसंजीवनीकार्यक्रमे भागग्रहणम्।
5. वाग्वर्धिनीसभायाम् अधीतविषयप्रस्तुतिः।